

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

A. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παρακάτω αποσπάσματα:

Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam, absens dictator est factus; is Gallos iam abeuntes secutus est: quibus interemptis aurum omne recepit. Quod illic appensum civitati nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensatum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogatus reversus est.

Tu hominem investiga, quaeso, summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc. Noli spectare quanti homo sit. Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolore Aesopus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi.

Μονάδες 40

B. Παρατηρήσεις

1 .α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ουσιαστικά:

iure: τη δοτική και την αιτιατική ενικού αριθμού.

civitati: τη γενική ενικού και την αφαιρετική πληθυντικού αριθμού.

hominem: την αφαιρετική ενικού και τη γενική πληθυντικού αριθμού.

scelus: τη δοτική ενικού και την ονομαστική πληθυντικού αριθμού.

recuperatio: την αιτιατική και την αφαιρετική ενικού αριθμού.

Μονάδες 5

β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω αντωνυμίες:

is: τη γενική ενικού και την αιτιατική πληθυντικού αριθμού στο γένος που βρίσκεται.

quibus: τη δοτική ενικού και την ονομαστική πληθυντικού αριθμού στο θηλυκό γένος.

hoc: τη γενική ενικού και την αιτιατική πληθυντικού αριθμού στο γένος που βρίσκεται. Μονάδες 6

γ. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τον παρακάτω πίνακα και να συμπληρώσετε στα κενά του τους τύπους που ζητούνται (να διατηρηθεί το γένος, ο αριθμός και η πτώση).

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
parvi		
	gratius	

Μονάδες 4

2.α. **secutus est:** Να γράψετε την υποτακτική στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό σε όλους τους χρόνους (για τους περιφραστικούς τύπους να λάβετε υπόψη το υποκείμενο). Μονάδες 5

β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

recepit: το β' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρατατικού στη φωνή που βρίσκεται.

dedit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή.

dicitur: το ίδιο πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται.

rediit: το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού στην ίδια φωνή.

investiga: την αφαιρετική πτώση του σουπίνου.

mitte: τα απαρέμφατα ενεστώτα και μέλλοντα στην παθητική φωνή.

deduc: το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται.

noli: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου.

possit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής υπερσυντελικού.

Μονάδες 10

3.α. **dictator, is, civitati, Romam, Epheso, preti:**

Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις παραπάνω λέξεις των κειμένων που σας δόθηκαν. Μονάδες 6

β. **ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi:**

Να αναγνωρίσετε την παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της. Μονάδες 5

γ. **Noli spectare:** Να εκφράσετε την απαγόρευση με τον άλλο τρόπο. Μονάδες 4

4 α. **Noli spectare quanti homo sit:** Για τη δευτερεύουσα πρόταση αυτής της περιόδου να δηλώσετε το είδος της, να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της και να τη μεταφέρετε στον ευθύ λόγο. Μονάδες 9

β. **Tu hominem investiga:** Να μετατρέψετε την πρόταση αυτή σε βουλευτική εξαρτώμενη από τη φράση **Cicero illum monebat** (= ο Κικέρων συμβούλευε εκείνον). Μονάδες 6

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Μετάφραση

Τότε ο Κάμιλλος, ο οποίος για πολύ καιρό είχε παραμείνει στην εξορία στην Αρδέα εξαιτίας της λείας από τους Βήιους, που δεν είχε μοιραστεί ακριβοδίκαια, αν και απουσίαζε, εκλέχτηκε δικτάτορας. Αυτός ακολούθησε τους Γαλάτες, ενώ ήδη έφευγαν. Αφού τους εξολόθρευσε, πήρε πίσω όλο το χρυσάφι. Αυτό επειδή ζυγίστηκε εκεί, έδωσε το όνομά (του) στην πόλη: ονομάζεται δηλαδή Πίσσυρο, επειδή εκεί ζυγίστηκε το χρυσάφι. Μετά την πράξη αυτή επέστρεψε στην εξορία, απ' όπου όμως ξαναγύρισε, αφού τον παρακάλεσαν.

Εσύ αναζήτησε τα ίχνη του ανθρώπου, (σε) παρακαλώ, και με πάρα πολύ μεγάλη φροντίδα είτε στείλε τον στη Ρώμη είτε φέρε τον μαζί σου καθώς επιστρέφεις (= επιστρέφοντας) από την Έφεσο. Μη σε απασχολήσει ποιας αξίας άνθρωπος είναι. Γιατί είναι μικρής αξίας όποιος είναι τόσο τιποτένιος (= τέτοιος μασκαράς). Αλλά εξαιτίας της ελεεινής πράξης και του θράσους του δούλου τόσο πολύ έχει οργιστεί ο Αίσωπος, ώστε τίποτα να μην μπορεί να είναι πιο ευχάριστο σ' αυτόν από την επανάκτηση του δραπετή.

B. Παρατηρήσεις

1α. iure:	δοτική ενικού:	iuri
	αιτιατική ενικού:	ius
civitati:	γενική ενικού:	civitatis
	αφαιρετική πληθυντικού:	civitatum
hominem:	αφαιρετική ενικού:	homine
	γενική πληθυντικού:	hominum
scelus :	δοτική ενικού:	sceleri
	ονομαστική πληθυντικού:	scelera
recuperatio:	αιτιατική ενικού:	recuperationem
	αφαιρετική ενικού:	recuperatione

1β. is:	γενική ενικού:	eius
	αιτιατική πληθυντικού:	eos
quibus:	δοτική ενικού:	cui
	ονομαστική πληθυντικού:	quae
hoc:	γενική ενικού:	huius
	αιτιατική πληθυντικού:	haec

1γ.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
parvi	minoris	minimi
gratum	gratius	gratissimum

2α.

Ενεστώτας	Υποτακτική
Παρατατικός	sequatur
Μέλλοντας	sequeretur
Παρακείμενος	secuturus sit
Υπερσυντέλικος	secutus sit
Σ. Μέλλοντας	secutus esset
	-

2β. recepit: reciperes
 dedit: dant
 dicitur: dicetur
 rediit: redibam
 investiga: investigatu
 mitte: mitti - missum iri
 deduc: deducite
 noli: nolui
 possit: potuissent

3α dictator: κατηγορούμενο στο Camillus από το ρήμα factus est
 is: υποκείμενο στο ρ. secutus est
 civitati: έμμεσο αντικείμενο στο ρ.dedit
 Romam: αιτιατική κίνησης σε τόπο (απρόθετη αιτιατική ονόματος πόλης)

 Epheso: απρόθετη αφαιρετική που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός και δηλώνει απομάκρυνση (ή από τόπο κίνηση)

 preti: γενική της αξίας από το est (αφηρημένη αξία, υλική ή ηθική) ή γενική κατηγορηματική της αξίας από το συνδετικό ρήμα est

3β. Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, εισάγεται με τον σύνδεσμο ut και είναι αρνητική γιατί στην πρόταση υπάρχει το nihil. Στην κύρια πρόταση υπάρχει η δεικτική αντωνυμία tanto, που μας ειδοποιεί ότι θα ακολουθήσει συμπερασματική πρόταση. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί στη Λατινική γλώσσα το αποτέλεσμα θεωρείται πάντα μία υποκειμενική κατάσταση, χρόνου ενεστώτα, γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (adfectus est: παρακείμενος με σημασία Ενεστώτα) και αναφέρεται στο παρόν – μέλλον (έχουμε συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση). Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει το αποτέλεσμα της πράξης της κύριας πρότασης.

3γ. ne spectaveris

4α. quanti homo sit: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική ονοματική πρόταση, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quanti (μερική άγνοια) και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Η υποτακτική είναι χρόνου ενεστώτα, γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (άμεσα από το spectare, έμμεσα από το poli) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν
Λειτουργεί ως αντικείμενο του απαρεμφάτου spectare
Ευθύς λόγος : “Quanti homo est?”

4β. Cicero illum monebat ut hominem investigaret
 (Υποτακτική παρατατικού γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου “monebat”)